

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Rikoksen Uhri](#) > [Uhrien Oikeudet Jäsenmaittain](#) > 3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

Voiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Yleensä muutosta voivat hakea asianomistajat (*Privatbeteiligte*) (1), toissijaisen syytteen nostajat (*Subsidiarankläger*) (2) ja siviilikanteen nostajat (*Privatankläger*) (3).

Muutosta voi hakea mitätöimiskanteella (*Nichtigkeitsbeschwerde*), joka koskee menettelyn ja tuomion lainmukaisuutta, tai hakemalla muutosta (*Berufung*) siviilioikeudellisista vaatimuksista tehtyyn päätökseen. Siviilikanteen nostajana voit hakea muutosta myös määrätyn seuraamuksen suuruuteen. Jos syytetty on vapautettu rikosoikeudellisesta syytteestä, voit asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana nostaa vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa.

Asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana sinulla on oikeus nostaa tuomion mitätöimiskanne seuraavissa tapauksissa:

- tuomioistuimen vapautettua syytetyn olet nostanut vahingonkorvauskanteen siviilituomioistuimessa, ja näyttää siltä, että pääkäsittelyssä esitetyn syytteen kumoaminen on vaikuttanut kielteisesti siviilioikeudellisiin vaatimuksiisi.

Asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana sinulla on oikeus muutoksenhakuun, jos

- syytetty on tuomittu ja sinut ohjataan nostamaan vahingonkorvauskanne siviilituomioistuimessa, vaikka asia olisi perusteltujen ja oikeutettujen vaatimustesi vuoksi voitu ratkaista jo rikostuomioistuimessa.

Jos kyseessä on menettely piirituomioistuimessa (*Bezirksgericht*) tai yhden tuomarin kokoonpanossa toimivassa aluetuomioistuimessa (*Landesgericht*), voit asianomistajana ja toissijaisen syytteen nostajana hakea muutosta siviilioikeudellisia vaatimuksia koskevaan ratkaisuun, kun vaatimusten käsittely tapahtuu kokonaisuudessaan siviilituomioistuimissa.

Voit myös tällöin hakea muutosta myönnetyn vahingonkorvauksen suuruuteen. Jos olet nostanut siviilikanteen, voit käyttää samoja muutoksenhakekeinoja kuin yleinen syyttäjä. Jos syytetty vapautetaan syytteistä, voit hakea päätöksen mitätöimistä. Jos kyseessä on menettely piirituomioistuimessa (*Bezirksgericht*) tai yhden tuomarin kokoonpanossa toimivassa aluetuomioistuimessa (*Landesgericht*), voit myös hakea muutosta syyllisyyteen riitauttamalla tuomion tosiseikat. Tuomioistuimen tuomitessa syytetyn voit hakea muutosta, jos haluat riitauttaa seuraamukset tai jos siviilioikeudellisten vaatimustesi käsittely siirretään siviilituomioistuimen käsiteltäväksi. Jos et ole läsnä käsittelyssä, jossa tuomioistuin ilmoittaa päätöksestään, sinun on tutustuttava oikeudenkäyntiasiakirjoihin, joista selviää, onko syytetty todettu syylliseksi. Tuomio on perusteltava, ja tuomarin on allekirjoitettava se neljän viikon kuluessa. Jos asianomistajana, toissijaisen syytteen nostajana tai siviilikanteen nostajana jätät kolmen päivän kuluessa tuomion julistamisesta mitätöimiskanteen tai haet muutosta, sinulle on annettava tuomiosta jäljennös. Voit hakea oikeusapua muutoksenhakua tai mitätöimiskanteen nostamista varten. Tarvittaessa tähän kuuluu myös maksuton käännösapu. Tuomioistuin myöntää oikeusapua, jos oikeudellinen edustus on välttämätön eivätkä tulosi riitä sen kustantamiseen toimeentulosi vaarantumatta.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, kun tuomittu pääsee ensimmäisen kerran vartioimatta ulos rangaistuslaitoksesta, tuomitun karkaamisesta ja kiinniottamisesta, tuomitun tulevasta tai tapahtuneesta vapauttamisesta ja ehdoista, joilla hänet on päästetty ehdonalaan vapauteen.

Seksuaalirikoksen tai sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhria on kuultava ennen kuin tuomitulle annetaan lupa suorittaa rangaistustaan kotiarestissa sähköisesti valvottuna, jos uhri on pyytänyt, että hänelle ilmoitetaan siitä, että tuomittu pääsee ulos rangaistuslaitoksesta tai hänet vapautetaan. Uhrille on ilmoitettava myös tällaisen luvan myöntämisestä. Näiden oikeuksien käyttämiseen on tarjolla uhrien tukipalveluja.

Kun tuomio on saanut lainvoiman, et saa viranomaisilta yleensä enää muuta tietoa. Sinulla on kuitenkin edelleen oikeus tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin, jos on kyse eduistasi.

Olenko oikeutettu tukeen tai suojeluun oikeuskäsittelyn jälkeen? Miten kauan?

Sinulla on menettelyn päätyttyä oikeus päätöskeskusteluun uhrien tukipalvelun kanssa.

Rikoksen uhrin, jotka ovat saaneet psykososiaalista apua rikosoikeudenkäynnin aikana, voivat pyytää sitä myös myöhempiä siviilioikeudenkäyntejä varten. Tämä edellyttää, että siviilioikeudenkäynnillä on asyayhteys rikosoikeudenkäyntiin ja että rikoksen uhrin tukeminen on tarpeen hänen menettelyllisten oikeuksiensa turvaamiseksi. Näiden edellytysten täyttymisen arvioi se uhrien tukipalvelu, joka tukea antaa. Rikoksen uhri voi hakea oikeusapua voidakseen käyttää asianajajaa siviilioikeudenkäynnissä. Oikeusapua myönnetään enintään siviilioikeudenkäynnin päättymiseen asti.

Mitä tietoja saan, kun rikoksentekijä tuomitaan?

Saat tiedon oikeudenkäynnin lopputuloksesta ja määrätyistä seuraamuksista joko olemalla läsnä oikeussalissa siihen asti, että tuomio julistetaan suullisesti, tai tutustumalla oikeudenkäyntiasiakirjoihin myöhemmin.

Saanko tiedon, jos rikoksentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaa tai ehdonalaiseen) tai karkaa vankeudesta?

Saat pyynnöstä viipymättä tiedon rikoksentekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta vankeudesta sekä ensimmäisestä valvomattomasta poistumisesta vankilasta. Lisäksi sinulle ilmoitetaan, kun karannut vanki on saatu kiinni. Jos rikoksentekijälle määrätään vapauttamisen yhteydessä seuraamuksia uhrin suojelemiseksi, saat tiedon niistä.

Olenko osallisena päätöksessä rikoksentekijän vapauttamisesta tai ehdonalaiseen päästämisestä? Voinko esimerkiksi antaa lausunnon tai hakea päätökseen muutosta?

Tehtäessä päätöstä rikoksentekijän vapauttamisesta tai ehdonalaiseen päästämisestä uhri on osallisena ainoastaan poikkeustapauksissa. Ennen kuin päätetään sähköisesti valvotusta kotiarestista kuullaan ainoastaan seksuaalirikosten tai sukupuoleen perustuvan väkivaltarikoksen uhreja, jotka ovat pyytäneet, että heille ilmoitetaan rikoksentekijän karkaamisesta tai vapauttamisesta.

1. Asianomistaja

Asianomistajaksi tullaan tekemällä ilmoitus. Ilmoituksessa on oltava konkreettinen rahamääräinen vaatimus rikoksen aiheuttaman vahingon tai haitan korvaamisesta. Ilmoitus esitetään esitutkinnan aikana poliisille tai syyttäjälle. Ilmoituksen voi tehdä niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Ilmoitus on tehtävä pääkäsittelyn aikana ennen kuin todisteluvaihe on päättynyt. Rahamääräinen vaatimus on esitettävä viimeistään siihen mennessä.

Asianomistajana sinulla on uhrien oikeuksien lisäksi seuraavat lisäoikeudet:

- oikeus vastaanottaa todisteita, joilla voidaan tuomita rikoksentekijä tai perustella vahingonkorvausvaatimus; oikeus tulla kutsutuksi pääkäsittelyyn; oikeus valittaa tuomioistuimen päätöksestä lopettaa asian käsittely; oikeus hakea muutosta siviilioikeudellisiksi vaatimuksiin liittyen.

2. Toissijaisen syytteen nostaja

Sinusta voi asianomistajana tulla toissijaisen syytteen nostaja, jos ilmoitat, että ajat syytettä. Jos syytetty on alaikäinen, toissijainen syyte ei ole mahdollinen.

Voit nostaa toissijaisen syytteen tekemällä asiasta ilmoituksen. Jos yleinen syyttäjä luopuu syytteestä pääkäsittelyn aikana, sinun on tehtävä ilmoitus välittömästi, jos sinut on asianmukaisesti kutsuttu käsittelyyn. Jos et ole noudattanut kutsua tai et tee ilmoitusta, syytetty vapautetaan.

Jos yleinen syyttäjä luopuu syytteestä istunnon ulkopuolella tai jos sinua ei ole asianmukaisesti kutsuttu, tuomioistuimen on annettava sinulle tieto asiasta. Sinulla on sen jälkeen kuukausi aikaa tehdä ilmoitus toissijaisesta syytteestä.

Kun jatkat syytteen ajamista yleisen syyttäjän sijasta, hänellä on koko ajan oikeus saada tietoa menettelystä ja hän voi palauttaa menettelyn itselleen. Siinä tapauksessa sinusta tulee taas asianomistaja.

3. Siviilikanteen nostaja

Yleinen syyttäjä ei nosta syytteitä vähemmän vakavista rikoksista, vaan syyte nostetaan ainoastaan uhrin aloitteesta. Jos olet tällaisen rikoksen uhri, rikosoikeudenkäynti pannaan vireille ainoastaan, jos sinä itse nostat tuomioistuimessa siviilikanteen. Sinusta tulee silloin siviilikanteen nostaja.

Tällöin esitutkintaa ei periaatteessa tehdä, mutta tiettyjen verkossa tehtyjen viharikosten (herjaus, jo käsitellystä rikoksesta syyttäminen tai solvaus, jos rikos on tehty televiestinnän avulla tai tietokonejärjestelmää käyttäen) uhrit voivat hakea tuomioistuimelta tutkintatoimenpiteiden aloittamista koskevaa määräystä, jotta tekijän toimintaa voidaan tutkia. Tämän hakemuksen on täytettävä myös todistusaineistoa koskevat vaatimukset.

Sinun on siviilikanteen nostajana itse esitettävä todisteina kaikki tuomion kannalta olennaiset tosiseikat. Jos syytetty vapautetaan, joudut maksamaan oikeuskäsittelystä aiheutuvat kustannukset. Poikkeuksena ovat verkossa tehtyjen viharikosten uhrit: Sellaisissa televiestinnän avulla tai tietokonejärjestelmää käyttäen tehtyä herjausta, jo käsitellystä rikoksesta syyttämistä tai solvausta koskevissa oikeudenkäynneissä, joissa vastaajaa ei todeta syylliseksi, siviilikanteen nostaja tai uhri, joka on tehnyt hakemuksen tekijän toiminnan tutkimiseksi, veloitetaan korvaamaan kustannukset vain, jos he ovat tarkoituksella esittäneet perättömiä väitteitä. Tämä poikkeus kustannusten korvausvelvollisuudesta koskee kuitenkin vain oikeudenkäyntikuluja. Jos vastaajaa ei todeta oikeudenkäynnissä syylliseksi, siviilikanteen nostaja veloitetaan korvaamaan vastaajan puolustuksesta aiheutuneet kulut sekä oikeudenkäynnin että muutoksenhaun osalta.

Verkossa tehtyjen viharikosten uhreille aiheutuneita kustannuksia koskevat säännökset ovat voimassa 31.12.2023 asti, jonka jälkeen ne arvioidaan.

4. Uhrien tukipalvelut

Tiettyjen rikosten uhreilla on oikeus psykososiaalisiin ja oikeudellisiin uhrien tukipalveluihin (*Prozessbegleitung*). Tämä oikeus on seuraavilla henkilöillä:

- uhrit, jotka ovat joutuneet tahallisen väkivallan tai vakavan uhkauksen kohteeksi tai joiden seksuaalista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta on loukattu tai joiden henkilökohtaista riippuvuutta on saatettu käyttää hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä
- mahdollisen henkirikoksen uhrin lähiomaiset tai rikoksen todistajina olleet muut omaiset
- terrorismirikosten uhrit
- tyypillisen verkossa toteutettavan viharikoksen uhrit. Tällaisiin rikoksiin luetaan jatkuva vaino, jatkuva häirintä televiestinnän tai tietokonejärjestelmän välityksellä (kyberkiusaaminen) ja tällaiseen rikokseen kiihotus. Näihin rikoksiin kuuluvat myös sellaiset rikokset kuin solvaus, vanhentunutta rangaistavaa tekoa koskeva väite, kunnianloukkaus ja herjaus, jos on viitteitä siitä, että rikos on tehty televiestinnän avulla tai tietokonejärjestelmää käyttäen.
- alaikäiset, jotka ovat todistaneet väkivaltaa sosiaalisessa lähiympäristössä (perheväkivalta, lapsiin kohdistuva väkivalta).

Tukipalvelujen saannin edellytyksenä on, että ne ovat tarpeen uhrin oikeuksien puolustamiseksi. Tarpeellisuuden varmistaa uhrien tukijärjestö. Alle 15-vuotiailla, joiden seksuaalista koskemattomuutta on voitu loukata, on aina oikeus käyttää psykososiaalisia uhrien tukipalveluja myös ilman hakemusta.

Psykososiaalisiin tukipalveluihin kuuluu henkilön valmistautuminen menettelyyn ja siihen liittyvään emotionaaliseen kuormitukseen sekä mukanaolo poliisin ja tuomioistuimen kuullessa uhria, oikeudelliset tukipalvelut, oikeudellinen neuvonta ja edustus. Oikeudellisten tukipalvelujen tarjoajilla on myös oikeus esittää

rikosoikeudenkäynnissä vahingonkorvausvaatimuksia (asianomistajan oikeudet).

Tukipalveluja tarjoavat erityiset uhriensuojeluorganisaatiot (kuten lastensuojelukeskukset, neuvontakeskukset tai interventiokeskukset). Ne valtuuttavat asianajajia tarjoamaan oikeudellisia tukipalveluja, ja/tai niiden työntekijät tarjoavat psykososiaalisia tukipalveluja. Niiden henkilöstöön kuuluu sosiaalityöntekijöitä, psykologeja ja vastaavia ammattilaisia, jotka ovat saaneet pakollisen rikosoikeudenkäynteihin liittyvän lainopillisen koulutuksen.

Itävallan oikeusministeriö tukee uhrien tukipalveluja.

■ Päivitetty viimeksi: 02/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.